

De Stemming van 16 december 2018

Deze week zien we geen verschuivingen in onze peiling. Omdat het de laatste is van dit jaar, zetten we de uitslag van deze week af tegen de eerste van 2018. De regeringspartijen VVD, D66 en CDA verloren samen 13 zetels dit jaar. PVV, DENK en GroenLinks wonnen de meeste zetels dit jaar.

Peiling Zetelverdeling

zetels	TK2017	7-01-2018	16-12-2018	Versch. begin 2018	Versch. NU-TK18
VVD	33	27	22	-5	-11
PVV	20	14	18	4	-2
GroenLinks	14	14	17	3	3
FvD	2	15	16	1	14
PvdA	9	14	15	1	6
SP	14	14	12	-2	-2
CDA	19	14	11	-3	-8
D66	19	15	10	-5	-9
Partij voor de Dieren	5	7	8	1	3
DENK	3	3	7	4	4
ChristenUnie	5	5	7	2	2
50PLUS	4	5	4	-1	
SGP	3	3	3		
Totaal	150	150	150		
Coalitie	76	61	50	-11	-26

De Staatscommissie Parlementair Stelsel kwam deze week met haar aanbevelingen. Naar aanleiding daarvan hebben we een serie vragen gesteld.

Met de stelling van de voorzitter van de Staatscommissie dat lager opgeleiden zich onvoldoende herkennen in de besluitvorming in Den Haag, wordt door 77% ingestemd. Kiezers van GroenLinks en VVD vinden dat het minst.

De commissie stelt dat lager opgeleiden in Nederland zich onvoldoende herkennen in de besluitvorming in Den Haag. Vindt u dat ook en zo ja, vindt u dat dan een probleem waar een oplossing voor gevonden moet worden?

percentages	Allen	Laag opgeleiden	Stemt nu:									
			VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Nee, dat vind ik niet	14%	12%	34%	10%	12%	40%	10%	13%	2%	12%	17%	11%
Ja, dat vind ik ook, maar niet dat er een oplossing voor gevonden moet worden	14%	10%	24%	26%	28%	15%	19%	9%	11%	9%	5%	4%
Ja, dat vind ik ook en ik vind dat er een oplossing voor gevonden moet worden	63%	69%	29%	54%	47%	40%	65%	59%	83%	74%	66%	60%
Weet niet/geen antwoord	9%	9%	13%	10%	13%	5%	6%	19%	3%	5%	12%	25%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- zie volgende pagina

Hieronder een overzicht van de problemen die de kiezers zien binnen ons politieke stelsel. En daarbij zijn ook de antwoorden apart weergegeven van de kiezers met een lage opleiding. Opmerkelijk is dat de eerste vier problemen met name over de cultuur in Den Haag gaan en niet over regels of het stelsel zelf. Kiezers met een lagere opleiding scoren over het algemeen tussen 10 en 20% hoger dan het gemiddelde van Nederland. Het probleem waar de kiezers van alle partijen dezelfde hoge score bij tonen is "Dat men in het parlement meer bezig is met wat ze onderling scheidt dan wat ze onderling bindt"! Een interessante bevinding, waarvan minimaal gezegd kan worden dat om dit probleem aan te pakken er geen grondwetsherziening voor nodig is!

Bij de meeste problemen zien we dat bij de lager opgeleiden de scores 15% of meer hoger zijn dan bij de gemiddelde Nederlander. Kiezers van de VVD en D66 laten bij de meeste problemen de laagste score zien en kiezers van PVV, FvD, SP en 50PLUS de hoogste,

Wat vindt u problemen binnen ons politieke stelsel?

percentages	Allen	Laag opgeleiden	Stemt nu:									
			VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Dat men te weinig bezig is met het algemeen belang, maar meer met het eigen belang	81%	95%	43%	70%	47%	75%	66%	80%	89%	94%	96%	87%
Dat politici vaak weigeren over hun eigen schaduw te springen	81%	96%	53%	88%	42%	62%	62%	73%	86%	91%	97%	68%
Dat er te weinig naar de burgers wordt geluisterd	79%	97%	36%	82%	28%	40%	65%	76%	92%	96%	98%	89%
Dat men in het parlement meer bezig is met wat ze onderling scheidt dan wat ze onderling bindt	78%	85%	81%	80%	75%	75%	80%	87%	84%	76%	85%	72%
Dat ik me te weinig vertegenwoordigd voel door de politici in de kamer	70%	80%	25%	51%	33%	48%	49%	67%	77%	86%	93%	88%
Dat burgers te weinig invloed hebben over de zaken die in de politiek worden besproken en besloten	65%	85%	34%	63%	32%	38%	45%	89%	83%	87%	92%	91%
Dat ik weinig invloed heb op de samenstelling van de regering	64%	80%	26%	57%	33%	55%	38%	42%	58%	85%	95%	75%
Dat door middel van het sluiten van een regeerakkoord de mening van de oppositie nog weinig gewicht in de schaal legt	60%	77%	13%	54%	59%	64%	55%	93%	97%	80%	71%	91%
Dat de samenstelling van de Kamer geen goede afspiegeling vormt van de regio's in Nederland	59%	65%	37%	75%	50%	46%	51%	77%	76%	75%	68%	53%
Dat ik de Eerste Kamer niet direct kan kiezen	57%	71%	51%	38%	49%	47%	44%	48%	70%	72%	87%	53%
Dat er in het onderwijs te weinig aandacht is voor de democratie	57%	61%	56%	40%	68%	59%	70%	57%	66%	58%	63%	56%
Dat ik te weinig invloed heb op wat er in mijn buurt door de gemeente en provincie wordt gedaan	56%	73%	27%	51%	37%	29%	33%	64%	74%	76%	90%	73%
Dat er geen correctief referendum is waar een meerderheid van de bevolking aangenomen wetten kan afwijzen	55%	69%	26%	43%	13%	37%	34%	67%	84%	82%	93%	85%
Dat ik te weinig invloed heb op wie uiteindelijk voor een partij in de Tweede Kamer terecht komt	54%	70%	20%	37%	24%	38%	34%	34%	38%	75%	90%	93%
Dat er geen raadgevend referendum meer is	52%	66%	13%	39%	39%	40%	40%	63%	81%	82%	90%	82%
Dat benoemde functionarissen (zoals burgemeester en Commissaris van de Koning) niet gekozen worden	50%	62%	23%	41%	66%	28%	31%	58%	56%	70%	74%	39%
Dat ik de premier niet direct kan kiezen	47%	67%	16%	36%	23%	39%	27%	31%	54%	63%	85%	72%
Dat ik de kabinetsformateur niet direct kan kiezen	34%	54%	3%	26%	12%	26%	24%	18%	34%	43%	69%	28%
Dat er ook nog een Eerste Kamer is	32%	49%	29%	28%	13%	14%	24%	21%	14%	39%	58%	75%
Dat het overgrote deel van de Kamerleden hoog opgeleid is	32%	43%	8%	41%	9%	16%	28%	41%	43%	46%	40%	42%

- zie volgende pagina

Van de acht voorstellen van de Staatscommissie, die we voorgelegd hebben aan de kiezers scoren er 7 meer dan 50%. Bij de laag opgeleiden kiezers zien we ook hier doorgaans hogere percentages. Kiezers van de VVD wijzen 3 van de 8 voorstellen in meerderheid af. Kiezers van FvD, PVV en 50PLUS reageren op alle 8 voorstellen in meerderheid positief.

Veelbetekend is dat ten aanzien van het bindend referendum kiezers van VVD, CDA en PvdA de laagste scores laten zien (gemiddeld 30% voor) en van de laag opgeleiden 80% voor een dergelijk referendum is. Mijns inziens lijkt vooral dit voorstel de lakmoesproef te worden of Regering en Parlement de bevinding van de commissie ten aanzien van de laag opgeleiden deelt en van belang vindt om er iets mee te doen! Er is namelijk weinig inbeeldingskracht voor nodig om in te zien dat als dit voorstel er niet komt dat dit dan juist door de laag opgeleiden gezien zal worden als een bevestiging van het feit dat er in Den Haag weinig rekening met ze wordt gehouden en dat men daar ook niets aan wil en kan doen.

Welke van de voorstellen van de Commissie wilt u invoeren?

percentage dat het wil invoeren	Allen	Laag opgeleiden	Stemt nu:									
			VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Het invoeren van een bindend correctief referendum, dat pas geldt als de meerderheid tegen stemt, en die groep zeker een derde van het electoraat uitmaakt	63%	80%	27%	32%	54%	37%	34%	57%	77%	90%	85%	72%
Voorkeurstemmen moeten meer gewicht krijgen bij de samenstelling van de Tweede Kamer	73%	77%	74%	72%	68%	75%	67%	57%	61%	83%	75%	60%
Er moet een gekozen formateur komen, waarbij de kiezer uit drie kandidaten kan kiezen	45%	64%	8%	48%	22%	26%	32%	27%	49%	51%	77%	83%
Tijdens formaties moet een minderheidskabinet een volwaardige optie zijn bij de onderhandelingen	56%	70%	45%	55%	54%	55%	58%	62%	47%	68%	55%	51%
Er moet een Constitutioneel Hof komen, dat nieuwe wetten toetst aan de Grondwet	65%	71%	31%	72%	60%	73%	62%	51%	65%	66%	74%	58%
Er moet op school meer aandacht worden geschonken aan democratie en rechtstaat	85%	84%	78%	82%	82%	93%	93%	90%	86%	87%	86%	63%
De Eerste Kamer moet een terugzendrecht krijgen t.a.v. aangenomen wetten in de Tweede Kamer	78%	76%	59%	76%	85%	78%	79%	91%	82%	83%	65%	75%
Maak van 5 mei een verplichte dag voor de vrijheid	74%	78%	72%	56%	75%	65%	71%	69%	85%	74%	90%	73%

Op 7 van de 8 voorstellen denkt meer dan de helft van de laag opgeleiden dat dit een beter gevoel zal geven als die aangenomen zullen worden.

Kunt u aangeven of als het voorstel ingevoerd wordt het naar uw inzicht toe zal leiden dat lager opgeleiden zich beter door "Den Haag" vertegenwoordigd zullen voelen?

percentage "betere vertegenwoordigd"	Allen	Laag opgeleiden	Stemt nu:									
			VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Het invoeren van een bindend correctief referendum, dat pas geldt als de meerderheid tegen stemt, en die groep zeker een derde van het electoraat uitmaakt	53%	57%	32%	53%	10%	44%	44%	37%	77%	74%	67%	74%
Voorkeurstemmen moeten meer gewicht krijgen bij de samenstelling van de Tweede Kamer	65%	71%	48%	80%	81%	65%	57%	37%	68%	73%	72%	89%
Er moet een gekozen formateur komen, waarbij de kiezer uit drie kandidaten kan kiezen	39%	57%	15%	32%	29%	17%	30%	33%	44%	59%	65%	76%
Tijdens formaties moet een minderheidskabinet een volwaardige optie zijn bij de onderhandelingen	39%	50%	28%	37%	50%	30%	39%	41%	52%	55%	46%	51%
Er moet een Constitutioneel Hof komen, dat nieuwe wetten toetst aan de Grondwet	42%	49%	43%	37%	33%	44%	42%	34%	57%	49%	47%	52%
Er moet op school meer aandacht worden geschonken aan democratie en rechtstaat	70%	72%	64%	64%	73%	66%	87%	60%	74%	59%	69%	67%
De Eerste Kamer moet een terugzendrecht krijgen t.a.v. aangenomen wetten in de Tweede Kamer	54%	63%	34%	44%	32%	53%	71%	35%	71%	57%	59%	87%
Maak van 5 mei een verplichte dag voor de vrijheid	50%	61%	36%	55%	22%	41%	57%	35%	67%	48%	70%	88%

- zie volgende pagina

70% vindt dat er een grote urgentie is om maatregelen te nemen. Maar die urgentie wordt veel minder gevoeld door VVD-kiezers.

Vindt u dat er een grote urgentie is om maatregelen te nemen?

percentages	Allen	Laag opgeleiden	Stemt nu:									
			VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Ja	70%	79%	38%	69%	67%	55%	60%	56%	81%	88%	73%	81%
Nee	21%	14%	49%	26%	27%	34%	34%	20%	13%	8%	20%	3%
Weet niet/geen antwoord	9%	6%	13%	5%	6%	11%	6%	24%	6%	5%	7%	16%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Kiezers lijken cynisch (of realistisch?) te zijn ten aanzien van de haalbaarheid van de voorstellen in politiek Den Haag. Kiezers met een lage opleiding zijn dat meer dan de overige kiezers.

Hoeveel van de voorstellen die vragen om een grondwetsherziening zijn volgens u over 15 jaar ingevoerd?

percentages	Allen	Laag opgeleiden	Stemt nu:									
			VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Alle zijn ingevoerd	1%	1%	1%	0%	0%	1%	0%	1%	0%	2%	2%	2%
Enkele zijn ingevoerd	34%	26%	38%	48%	54%	28%	47%	32%	32%	25%	20%	32%
Een is ingevoerd	16%	14%	19%	10%	22%	29%	15%	18%	13%	15%	7%	20%
Geen enkele is ingevoerd	37%	47%	25%	33%	16%	26%	27%	29%	49%	52%	50%	45%
Weet niet/geen antwoord	12%	11%	17%	9%	7%	16%	11%	20%	6%	7%	20%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Hoeveel van de voorstellen die niet vragen om een grondwetsherziening zijn volgens u over 10 jaar ingevoerd?

percentages	Allen	Laag opgeleiden	Stemt nu:									
			VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Alle zijn ingevoerd	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	2%	2%	2%	0%
Enkele zijn ingevoerd	44%	32%	45%	45%	68%	47%	62%	44%	47%	35%	21%	36%
Een is ingevoerd	13%	9%	22%	10%	12%	21%	7%	12%	16%	15%	9%	3%
Geen enkele is ingevoerd	25%	36%	11%	29%	8%	11%	21%	17%	23%	38%	33%	52%
Weet niet/geen antwoord	17%	22%	22%	16%	12%	20%	10%	25%	12%	10%	34%	9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Over het algemeen zijn meer kiezers positief over het werk van deze commissie dan negatief. Bij de laag opgeleiden zien we dat in nog grotere mate. Bij kiezers van VVD en PVV zien we meer kiezers die negatief reageren dan positief. Het is heel interessant dat de kiezers van FvD veel positiever over de resultaten van deze commissie denken dan kiezers van de PVV. Terwijl bij de overige vragen van dit onderzoek de scores van de kiezers van beide partijen sterk op elkaar lijken.

Wat is uw eindoordeel over het werk van deze commissie?

percentages	Allen	Laag opgeleiden	Stemt nu:									
			VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50Plus
Over het algemeen denk ik er positief over	43%	56%	27%	49%	66%	44%	53%	31%	55%	54%	26%	43%
Over het algemeen denk ik er negatief over	27%	14%	37%	31%	16%	19%	30%	12%	16%	19%	47%	16%
Weet niet/geen antwoord	31%	29%	36%	20%	18%	37%	17%	57%	29%	27%	27%	41%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%